

25.46x23.87	1	9	עמוד	ממון -	15/02/2017	57249432-6
דורון טיקוצקי קנטור גוטמן צדרבוים משרד עורכי הדין - 224350						

חותם ועובד

האם מעסיק יכול לדרוש מעובד שנפרד מהארגון חתימת כתב ויתור על זכויות, או לעכב לו מסמכים ותשלומים? • על מה מותר לעובד לוותר? • ומתי בית הדין לעבודה יתערב? • זכויות עובדים ומעסיקים, כתבה ראשונה בסדרה

איור: גיא מורד

מאת ליטל דוברוביזקי

כמעט כל מי שנפרד ממקום עבודה מכיר את הדרישה של מעסיקים: "תחתום שאין לך דרישות כדי שאוכל לתת לך מה שמגיע לך". לעיתים הם מעכבים מסמכי סיום עבודה ותשלומים שונים עד שהעובד חותם על כתב ויתור לפיו אין לו יותר דרישות והוא קיבל "כל מה שמגיע לו". על מה מותר לעובד לוותר ומתי יתערב בית הדין לעבודה? "ממון" גיבש מרדכי לעובד המבולבל, בעזרת עו"ד יעל פורת-קוצר, שותפה ומנהלת מחלקת דיני עבודה במשרד דורון טיקוצקי קנטור גוטמן צדרבוים & SRFK.

■ באילו סיטואציות נפוצות עלול עובד להידרש לוותר למעסיק?

במשך חיי העבודה נדרש עובד לוותר למעסיק לא אחת, והרוגז מאות רבות. עם קבלתו לעבודה, יש שיידרש לחתום בהסכם העבודה, למשל שלא ידרוש מהמעסיק תשלום על שעות נוספות אף שהתפקיד מחייבו לעבוד מעבר לשעות הרגיליות. הוא עשוי להידרש לחתום שלא ידרוש זכויות מכוח הסכם קיבוצי או צו הרחבה שמקנים לו זכויות. דוגמה קיצונית לויתור, לו נדרשים רבים בעת קבלה לעבודה, היא ויתור מראש על זכויות של עובד שכיה, תוך שהם מצהירים שהם עובדים אצל המעסיק כעצמאים עבור חשבונות. לדברי פורת-קוצר, "בית הדין לעבודה יגלה חשדנות וזהירות לכל ויתור שעובד עושה לטובת המעסיק שלו".

■ האם כתב ויתור הוא מסמך משפטי?

אכן, וכזה המנוסח בשפה שאיננה ברורה לחסרי השכלה משפטית. גם מי שמבין מה כתוב לא יבין תמיד מהן המשמעות והתוצאה האפשרית של חתימה עליו. כיוון שכך, הוא בהחלט עלול לחייב את העובד, שוויתר על זכויות וכספים שיכלו להגיע לו אלמלא חתם. לכן, עובד שרוצה להתכחש למה שחתם ייאלץ לתקוף את כתב הויתור בבית הדין לעבודה.

■ מותר להחתים עובד על כתב ויתור שיחייב אותו?

מותר להחתים עובד על כתבי ויתור, השאלה היא אם הם מחייבים אותו. פורת-קוצר: "התשובה אינה

וכיו"ב זכויות מעבר למתחייב, הוא יחשוש בדרך כלל להתנגד לדרישה פן יפוט, וכשהוא כבר מפוטר הוא עלול לחשוש שלא ישולם המגיע לו. לדברי פורת-קוצר, "בית הדין לא יכבד הסכם ויתור אם השתכ"נע שעובד חתם עליו תחת לחץ". אפילו הסכם פשרה, שבו עובד ויתר על זכויות בסיסיות שמגיעות לו על פי חוק, ניתן לתקיפה משפטית תוך בחינת הנסיבות בהן הוא חתם.

"כתב ויתור על פיצויי פיטורים, שכר עבודה, דמי הבראה או פדיון חופשה אינו חוקי. אבל במקרה של ששנים רבות היה זכאי לקרן השתל"מות וחתם שהוא מסכים להפסיק את התשלומים אליה, עלול למצוא בכוא היום קופה ריקה".

ששנים רבות היה זכאי לקרן השתל"מות וחתם שהוא מסכים להפסיק את התשלומים אליה, עלול למצוא בכוא היום קופה ריקה".

■ מה אם עובד לא מסיים העסקתו, אך מעסיקו מבקש ממנו לוותר על הטבות שכר קיבל, כמו קרן השתלמות?

כל עוד עובד נמצא בעבודה ויידרש לחתום על ויתור כלשהו (למשל, לא לדרוש העלאת שכר, או לוותר על זכות לקרן השתלמות שניתנה לו בהסכם העבודה, על ימי חופ"ש שניתנו לו מעבר למכסה בחוק,

פשוטה. רבים חושבים שאין משמעות לחתימתם על כתב ויתור, אבל זה לא כך. בדרך כלל בית הדין יקבע שההסכם לא מחייב את העובד, אך לעיתים הוא יכבד אותו אם לדעתו החתימה שירתה אינטרס אמיתי של העובד, ואם הוא הביין את משמעותה. לפני חתימה על כתבי ויתור חשוב להתייעץ, כי אם ביה"ד יקבע שהעובד חייב לכבד את חתימתו, הדבר עלול להשליך על זכויות המגיעות לו, והוא עלול למצוא עצמו מוותר על זכויות שחשב שהוא צובר במשך שנים. כך, למשל, עובד

בשבוע הבא: מה קורה כשעובד עובר למתחרים או פותח עסק מתחרה

צילום: שילי קורן

עו"ד יעל פורת-קוצר (בתמונה): "אסור להתנות תשלום זכויות המגיעות לעובד מכוח החוק, בחתימה על כתב ויתור"